

Dr hab. Arkadiusz Gut (prof. KUL)
Wydział filozofii (Kognitywistyka)

Warunki rozumienia nieprzezroczyści kontekstów intensjonalnych
(meta-analiza psychologicznych badań rozwojowych)

W filozoficznym dyskursie uznajemy najczęściej pogląd Davidsona, że „nieprzezroczyść semantyczna odróżnia mówienie o przekonaniach i postawach przekonaniowych od mówienia o innych rzeczach” (Davidson, 1992). Z kolei w dyskursie psychologicznym (szczególnie w psychologii rozwojowej), kiedy mówi się o rozwiniętym rozumieniu umysłu przez dzieci, to podkreśla się, że tym punktem jest moment, w którym mentalne reprezentacje przestają być dla nich przezroczyste (*cease to be transparent*), a stają się nieprzezroczyście (*opaque*) (Gopnik i in., 1999). To, co powiedziane nie budzi większych zastrzeżeń. Problem filozoficzny i psychologiczny pojawia się wtedy, kiedy twierdzi się, że rozumienie nieprzezroczyści reprezentacji mentalnych jest w zasadzie integralną częścią wiedzy, że reprezentacje mentalne mogą być niedopasowane do rzeczywistości (fałszywe). Sięgając do dostępnych w literaturze przedmiotu badań dotyczących dziecięcych „teorii umysłu” oraz własnych badań za pomocą „testów intensjonalnych” będę w swoim wystąpieniu poszukiwał odpowiedzi na pytanie: czy rozumienie, że reprezentacje mentalne mogą być fałszywe (błędne, nietrafne, niedopasowane do świata) zawiera w sobie rozumienie, że reprezentacje mentalne są nieprzezroczyście? Z kolei, na poziomie rozważań konceptualnych będę analizował związek, jaki zachodzi między tym aspektem treści pojęcia reprezentacji mentalnej, który mówi, że „jest to pojęcie takiego stanu organizmu, który może być prawdziwy lub fałszywy, trafny lub nietrafny” (Davidson 1992) a tym aspektem treści pojęcia reprezentacji mentalnej, który mówi, że jest to pojęcie takiego stanu organizmu, który odznacza się profilem aspektywnym (Searle 1999) lub nieprzezroczyścią semantyczną (Quine 1999).